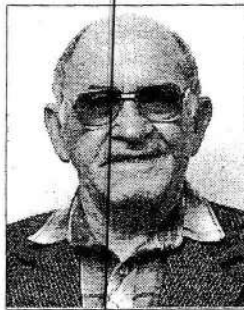

אלמוג יוסף (לבית פנצ'ק) "יוסקה"

יליד 1923, פרושוביצה, פולין. עליה: 1936
גיוס לפלמ"ח ב-1942, לפלי"ם ב-1943
הכינוי בהעפלה: "אורנוב",

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

תולדות וכרונולוגיה

נולדתי בפולין בעיירה פרושוביצה שליד קרקוב למשפחה ציונית.

מגיל צעיר מאוד חבר ב"השומר הצעיר" - הוריי מהמעמד הבינוני חברים פעילים בתנועת "העובד", ייסדו את בי"ס העברי "תרבות" בעיירה שם למדתי, בנוסף ללימודי החובה הממלכתי הפולני. בבי"ס זה רכשתי את השכלתי הציונית, ואת ידיעותיי בהיסטוריה היהודית בת זמננו כולל לימודי ארץ ישראל.

1936 - משפחתנו (בעלת שש נפשות) עלתה לארץ ישראל והשתכנה בתל-אביב.

את השכלתי היסודית השלמתי בבי"ס לילדי עובדים, ואת השכלתי התיכונית בבי"ס המקצועי "מונטפיורי".

1938 - בהיותי חבר תנועת "הנוער העובד" הצטרפתי להגנה למסגרת הגדנ"ע, וכעבור שנה מצאתי את עצמי חבר בימיה של "הפועל תל-אביב".

1939 - נתקבלתי לקורס "מדריכי שייט" בסקציה הימית בהפועל (בחברתם של אברהם מירון (מירצקי) ז"ל) מילוא מאיר ז"ל, גבע דוד ז"ל ויבדלו לחיים צבי שור, שיניצקי יהודה, מוקה לימון ואחרים) בניהולו של טנקוס שמואל (בעתיד אלוף - מפקד חיל הים).

מהפלמ"ח לחיל הים

בשלהי 1942 - התגייסתי לפלמ"ח ונתקבלתי לקורס מפקדי הסירות מס' 2, שנפתח בקיסריה באפריל 1943, בפיקודו של יענקל'ה סלמון ז"ל.

ינואר 1945 - מצאתי עצמי בקורס חובלים א' שהתקיים בחיפה ליד בי"ס הימי בחסותו של הטכניון העברי - בהנהלתם של: דב מגן (ברצ'יק) ושמוליק טנקוס. בסיומו של קורס זה החלה פעילותי בהעפלה ובארץ.

אפריל 1948 - בהגיעי לארץ כמפקד אוניית ההעפלה "נחשון הקסטל" התבשרתי כי גויסתי לשירות הימי (לימים חיל הים) במסגרת העברת הפל"ים לשירות זה.

מ"טייגר היל" ל"מדינת היהודים" - זכרונות

אחד בספטמבר 1939 - יום שישי, ערב שבת. חוף ימה של

תל-אביב הומה מטיילים תושבי העיר והסביבה, ואנחנו קב' "שיבולת" מהנוער העובד בפעולה חינוכית על שפת הים מתחת לבית הארום בדרומה של שכונת "מחלול" שבצפון תל-אביב. ב-21:00 לערך, אונייה על כל אורותיה עולה לחוף, כמה מאות מטרים צפונית לנו, ומתחילה בפעולה להורדת אנשים ממנה לחוף.

מאות סקרנים כולל אותנו, נהרו לכיוון האוניה, עדים למחזה מרהיב האוניה עם חרטומה תקועה בחוף, ואנשים יורדים ממנה - מי בסירות ומי בכוחות עצמו - נתפורנו בלחץ המשטרה הבריטית שהגיעה למקום והשתלטה על הנעשה.

למחרת היום, בפעילות שגרתית של שבת בבוקר בירקון, במסגרת הקורס למדריכי שייט, התוודענו לפעילות "ההעפלה" מליל אמש בה לקחו חלק נכבד מדריכי הימיה של "הפועל תל-אביב" בהם: טנקוס שמואל, דב מגן (ברצ'יק) אגיוב יעקב (ז"ל), כתריאל יפה ז"ל, לישיניסקי מרדכי (מוצה) ז"ל, מנשה ברוך ז"ל ואחרים.

דוידקה נמרי ז"ל כינה אותם בכתביו "נערי הירקון".

האוניה מליל אמש הייתה "טייגר היל" שהביאה לחופי הארץ 1417 מעפילים. ליל "טייגר היל" נחרט במוחי והביא

האוניה "טייגר היל" עם 1417 מעפילים בחוף ת"א ב-1.9.1939

לפני
2, איש
בלב ים
מלאך
נו לים
ריטיות
זי, ואנו
אוניה.
ם כולל
בקהל
לגאות
זכוסים
ין לבין
האוניה
זאוניה
אפשרה
ו כולל
זלטות
ן פעיל
ום יום
המזון
אוניה,
ונייה).
ם ע"פ
נקראה
עברית
ועזיים
זולדת,
הארץ,
זודים"
שחתות
נד (גם)
פעולת
וקולים
זאוניה
וכן היו
לאוניה
שמאל

שלנו, אנו הפנינו את חרטום האוניה לשמאל וההתנגשות עם המשחתת הייתה בלתי נמנעת - המשחתת ניזוקה קשות בחלקה הקדמי ואילו המשחתת מימין הצליחה להיצמד לדופן ימין והנחיתה כיתת חיילים מזוינים ותפשה את גשר הפיקוד שנוטרל כבר קודם לכן על ידנו, והשליטה על האוניה המשיכה להיות בידנו מנקודת פיקוד משנית (מדינת היהודים" כשוברת קרח בעבר לא ניזוקה). המעפילים קיבלו התראה להיצמדות ע"כ לא היו נפגעים.
משך כשעה בהמשך ההפלגה בנתיב לחוף בשליטתנו כאשר המשחתת צמודה אלינו, כשאורות תל-אביב נראים כבר באופק, הנחיתו הבריטים לאוניה קבוצת הנדסה אשר פילסה דרכה בכוח אל סיפון חדר המכונות, חדרה פנימה והצליחה לשתק את 2 מנועי האוניה. מרגע זה נפסק החשמל והאוורור בבטן האוניה. הוצאנו את כל האנשים לסיפונים.
האוניה נקשרה למשחתת שגררה אותנו לנמל חיפה לשם הגענו עם בוקר למחרת. גם כאן נקשרה האוניה "מדינת היהודים" לצידה של האוניה "גאולה" ברציף הרמעות (ע"פ כינויו של אלתרמן את הרציף הזה).
במקום זה שהו האוניות והמעפילים עליהם שלושה ימים. השחיית גרושם לקפריסין של 4,052 המעפילים והחזקתם באוניות קשורות לרציף בתנאים קשים ביותר משך שלושת הימים הושפעו לא מעט מההכרזה הבילאומית בפרשת "יציאת אירופה". אולם, בסופו של דבר, גורשו המעפילים לקפריסין ולא הוחזרו לארצות מהן הפליגו האוניות - כהכרזתם הבינלאומית.
ע"פ ההוראות התלווה למגורשים חברי לצוות הפל"ים שמוליק הרם (הוכמן), ואילו אני עם כ-2'0 איש מבין המתנדבים וחברי לצוות, ומספר מעפילים ירדנו לסליק שהוכן באוניה מבעוד מועד, ויצאנו לחופשי בעזרת חוליית הנמל של הפל"ים לאחר שהמעפילים עזבו את האוניה. בתום כשבועיים בארץ בסוף אוקטובר 1947 יצאתי שוב להמשך הפעילות בצרפת.
הגעתי למרסיל ושוב הפגישה עם חברים במחנה "סן ז'רום", מכאן לסיור חופים עם ידידי משכבר הימים דודל'ה (דוד בן-חורין). לקחתי חלק בהעלאת המעפילים באזור בנדול - סן טרופז (מזרחית למרסיל) לספינות: "עליה", "הפורצים" ו"לקוממיות".

"נחשון הקסטל" - האחרונה לגירוש לקפריסין

1948 - מחצית ינואר בפגישה עם שאול אביגור, על פי יוזמתו, קיבלתי מינוי כמפקד הספינה "טדורן" (TADORNE) שנרכשה בנמל הרייג "לה רושל" במערב צרפת בצפון מפרץ ביסקיה.
המשימה - להכשיר את הספינה טכנית, להצטייד במקום ולהפליג לים התיכון למיצר "בונופציו" שבין קורסיקה וסרדיניה ולהכינה שם כאונית מעפילים.
לקראת ההפלגה הצטרפו אליי: הגרעוני - בורנשטיין שלום,

המלווה - שנקמן ישראל (אחד המתנדבים מארה"ב מהאוניה "מדינת היהודים"), ושואל בן-זאב פולי פרקש (איש המוסד) כבעל מקצוע ואחראי להתקנת הדרגשים באוניה - משם עם השלמת ההתקנות וההצטיידות במים ודלק (פחם). הגענו לאזור בנדול ב-8/3/48 ועם 560 מעפילים הפלגנו בנתיב לארץ עם שחר למחרת היום.
בגלל תקלה חמורה במערכת ההנעה (בדוד הקיטור) נאלצנו לחעביר את המעפילים ב-12/3/48 ליד האי "מונטה קריסטו" לספינת ההעפלה "יחיעם" שהפליגה מ"גאטה" שבאיטליה עם 238 מעפילים בלבד למטרה זו. מכאן הפלגנו לתיקונים יסודיים לנמל "בסטיה" בקורסיקה. לאחר גמד התיקונים הגענו בליל ה-13/4/48 בשנית למפרץ באזור "בנדול" שם חיכו לנו 550 מעפילים - מחציתם מייהדות צפון אפריקה שהובאו לצרפת למטרת עליה לארץ בהעפלה. שם האוניה הוסב, כמקובל בים, ל"נחשון הקסטל" (ע"ש מבצע נחשון להסרת המצור על ירושלים). ב-26/4 נתפשה "נחשון הקסטל" ע"י משחתת בריטית ליד חופי הארץ. האוניה נגררה לחיפה ומעפיליה גורשו לקפריסין. המאבק על האוניה נגר השתלטות הבריטים היה קשה ביותר. מספר רב של חיילי הצי הבריטי נזרקו לים. כן היו מספר רב של פצועים קל משני הצדדים.
הייתה זו האוניה האחרונה שהבריטים עצרו וגרשו את מעפיליה לקפריסין.
ע"פ ההוראות שוב ירדתי לסליק (שהוכן לשם כך) עם מספר מעפילים וחברי לצוות, ואילו למגורשים לקפריסין התלווה שליח תנועתי של יהדות דרום אפריקה לאירופה, שהצטרף להפלגה זו במטרת עלייה לארץ.

"מדינת היהודים" לאח"י "אילת" (הראשונה)

ב-22 לאפריל 1948 ההגנה כבשה את חיפה והופכת לעיר עברית נמל חיפה כנמל צבאי בריטי לפינוי הכוחות מארץ ישראל נשאר בשליטת הצבא הבריטי (עד לפינוי הסופי ב-30/6/48).
רציפי הנמל מלאים פליטים ערביים באלפיהם המחכים לגואל הבריטי שיוציאם מחיפה. בימים האחרונים בהפלגה באוניה "נחשון הקסטל" לא היינו מעודכנים בנעשה בארץ. שחזור חיפה היה לנו הפתעה נעימה. עם כניסתנו לנמל אמנם בגרירה ע"י משחתת בריטית - הפתעה נעימה לא פחות היתה לי בבשורתו של גרישה שנקמן ז"ל מכפר גלעדי, איש המוסד, וסגנו של דודקה נמרי ז"ל, ובעת הזאת היה הממונה על הכנת אוניות מעפילים "כאוניות לחימה ב"שירות הימי" (חיל הים בעתיד), שהוקם זה עתה, שאני נדרש להתייצב במפקדת השירות בתל-אביב.
למחרת היום במפקדה נפגשתי עם ידידי מהפל"ים: זכאי אברהם ז"ל, משה רבינוביץ' ז"ל ויבדל לחיים ארוכים שמואל ינאי (סמק) אשר מבשרים לי כי נתמנית כאחראי על הכנת האוניה "מדינת היהודים" כאונית מלחמה

ולהפליג כמפקדה. לצירי במשימה נאסף צוות ימאים וטכנאים בראשם חברי וידידי אברהם מירון (מירצקי) ז"ל, ששירת איתי בצוות אוניית ההעפלה "מדינת היהודים" כמכונאי האוניה - אברהם היה הרוח החיה בהכנת האוניה, בשיקום המכונות ומערכות החשמל באוניה, כקצין המכונה של האוניה משך כל תקופת מלחמת העצמאות. ביום ה-21/5/48 הפליגה "מדינת היהודים" לעת ערב תחת דגל תורכי מנמל חיפה לתל-אביב (נמל הבית של מדינת ישראל). עם יציאתה בפיקודי, הוסב שמה לאח"י "אילת". הייתה זו אוניית המלחמה הראשונה של חיל הים. משימותיה של אח"י "אילת" היו: הגנת נ"מ (נגד מטוסים) באזור נמל תל-אביב וליווי אוניות עולים ואניות רכש נשק לנמל תל-אביב והגנה עליהם (עוד 2 אוניות מעפילים שהיו בהכנתם הצטרפו מאוחר יותר: אח"י "השומר" (ווג'ווד) ב-9/6, ואילו אח"י "הגנה" הצטרפה רק ב-18/7/48). הימים ימי מלחמת תש"ח. קשים למדינה: צבאות ערב פולשים לגבולות המדינה מכל עבר, הצבא המצרי דוהר צפונה ונעצר רק באישרוד (אשרוד), תל-אביב מופצצת ע"י חיל האויר המצרי מדי יום, גוש עציון נפל לידי הלגיון הירדני ואף העיר העתיקה בירושלים נפלה לידיהם, בצפון פיננו נשים וילדים מיישובי הגליל המערבי במסגרת מבצע "בן עמי" להסרת המצור על יישובים אלה.

"קרב עמק איילון - אונית המעפילים האחרונה

29 למאי 1948, אונית המעפילים "קרב עמק איילון" עם 706 עולים מלווה ע"י אח"י "אילת" ומנותבת לקיסריה, בגלל הפצצת נמל תל-אביב ע"י מטוסים מצריים. העולים הורדו בביטחה כבימים ההם, מאובטחים ומלווים ע"י אוניית מלחמה ישראלית ולא נרדפים ע"י משחתת בריטית.

הקרב על תל-אביב

4 ביוני 1948, אח"י "אילת" בסיוור בים, צפונית לתל-אביב, ובכוננות נ"מ. מברק ממפקדת ח"י בשעה 11:45 מפנה אותנו לדרום לזיהוי אוניה בלתי מזוהה המפליגה לאורך החוף צפונה. ב-13:40 דרומית ל"נבי רובין" (פלמחים כיום) המטרה מזוהה כ-3 אוניות מצריות: קורבטה מטיפוס "סלופ", אונית נחיתה L.S.T ועליה סירות פלישה, אוניה נושאת צבא "אל אמירה פאוזיה" עמוסת צבא על סיפונה, מפליגות בטור עורפי צפונה. המרחק ביננו כ-10 מיל. סגרנו טווח וכ-14:00 לערך בצענו מספר שינויי נתיב במטרה להטעות את האויב, ולבחון את תגובתו.

הקורבטה המצרית פתחה מהירות לקראתנו ומרחק של כ-3 מיל המטירה אש מתותחיה (3 אינץ') לעברנו. לאחר טווח קצר חטפנו 2 פגיעות ללא נזקים ככושר השייט.

ענינו כנשק שבידנו (2 תותחי נ"מ - 20 מ"מ). פגזינו נפלו בחצי המרחק שבינינו. סגרנו טווחים כדי לנצל הירי שלנו בטווח קצר, תוך כדי שינוי נתיבי הפלגה כדי לשבש ירי תותחי האויב.

ב-15:00 לערך קיבלנו סיוע אוירי כמובטח. בעוד קרב התותחים בינינו נמשך, מטוס "בוננזה" תקף את האוניות המצריות ללא נזקים לאויב.

בהתקפה נוספת ב-17:00 עם 2 מטוסים נפגעה נושאת הצבא "אמירה פאוזיה". בהתקפה זו בעת צלילה נפגע אחד המטוסים שלנו מטיפוס "פיירצ'יילד" בו נהרגו דוד שפריצק ז"ל ומתי סוקניק ז"ל. המטוס שינה כיוון צלילתו לניצב למים, וצלל בלי להשאיר עקבות. האוניות המצריות שינו כיוון דרומה ונסו על עקביהם בנצלם עדיפות המהירות שלהם.

החיפשים שלנו בצירוף תגבורת כלי שייט לא נשאו פרי. קרב זה מנע מהמצרים את הרצון והיכולת להנחית כוחות דרומית לתל-אביב כסיוע לכוחותיהם שנעצרו באשרוד. אח"י "אילת" ממשיכה במשימותיה ולוקחת חלק בסיוע לכיבוש המשולש הקטן (טירה ג'בע עין רזל - דרומית לחיפה) ע"י הפגזות חוף, וכן הפגזות מטרות האויב בצור שבלבנון לאחר שחומשה בתותח יבשתי 65 מ"מ (נאפוליאונצ'יק).

ספט' 1948 - באיטליה נרכשו "סירות נפיק" עבור יחידת החבלה של חיל הים. לקחתי חלק בבחירת אונית מעפילים מ"צי הצללים" ובהתקנתה כאונית אם לסירות אלה (האוניה "בן הכט"). שמה הוסב לאח"י "מעוז" - שירתתי באוניה זו עד סוף מלחמת העצמאות ב-1949.

המשכתי את שירותי הסדיר בחיל הים עד סוף אוג' 1968, במגוון תפקידים בים, ולחילופין ביבשה ובמפקדה. בשנת שרותי האחרונה בחיל הים, בנוסף לתפקידי הצבאי החיילי, הושאלתי במשרה חלקית למשרד הבטחון, ביוזמתי, לנהל את משימת הקמת מוסיאון "ההעפלה וחיל הים", אותו ניהלתי ופיתחתי עם שחרורי מצה"ל ועד יציאתי לגמלאות ב-1995.

זכתה שוברת הקרח "נורטנלד" במלחמתה נגד "הנאצים" להטביע 2 אוניות ביון גרמניות באוקיינוס הצפון אטלנטי - זוכיתי אני לפקד עליה כאונית המעפילים "מדינת היהודים", ולהביא ארצה 2,664 ניצולי שואה בתקופת המאבק. וגם לפקד עליה כאונית מלחמה אח"י "אילת" הראשונה בחיל הים במלחמת העצמאות.

נישאתי לרעייתי, חיה, ב-1955 שהייתה מאז לצירי כל הדרך. גידלנו יחדיו לתפארת את שלושת ילדינו ומהם לנו נכדים נחמדים ונפלאים.